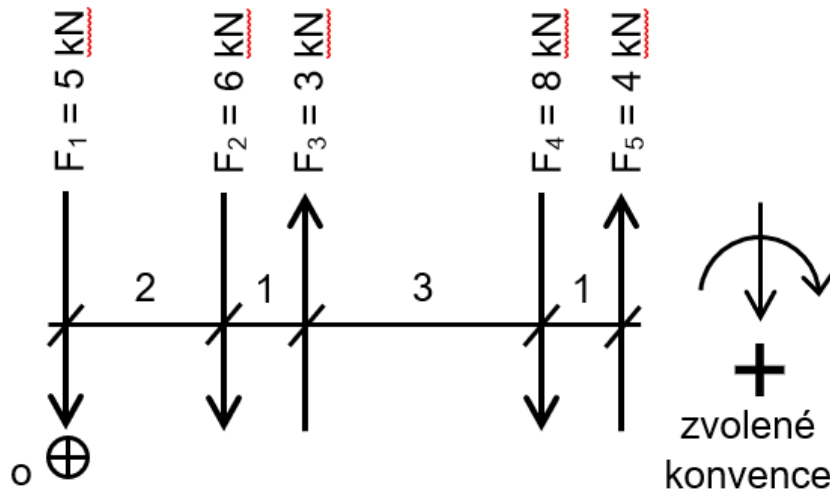

Rovinná soustava rovnoběžných sil

Postup výpočtu pro soustavu sil v hodině číslo 25.

Určete velikost a polohu výslednice! Úlohu řešte početně i graficky.

Početní řešení:

1. Zvolíme konvenci pro kladný směr sil a ohybového momentu. Pro náš výpočet bude kladný směr sil odpovídat směru dolů a kladný směr momentu otáčení ve směru hodinových ručiček.
2. Zvolíme střed otáčení. Ten volíme na síle F_1 (označen o).
3. Vypočteme velikost výslednice sil. Tu stanovíme jako algebraický součet všech sil. Znaménka, tj. jestli sčítáme nebo odečítáme, dosazujeme dle dohodnuté konvence.

$$F_v = \sum_{i=1}^n F_i = 5 + 6 - 3 + 8 - 4 = 12 \text{ kN}$$

4. Vypočteme polohu výslednice. Její polohu určíme jako rameno výslednice (tj. vzdálenost od středu otáčení) z Momentové věty.

$$F_v \cdot p_v = \sum_{i=1}^n F_i \cdot p_i$$

Všechny známé veličiny dosadíme a poté vyjádříme neznámé rameno p_v . Znaménka sil dosazujeme dle otáčení, které síla způsobí kolem středu otáčení.

$$12 \cdot p_v = F_1 \cdot 0 + F_2 \cdot 2 - F_3 \cdot 3 + F_4 \cdot 6 - F_5 \cdot 7 \rightarrow$$

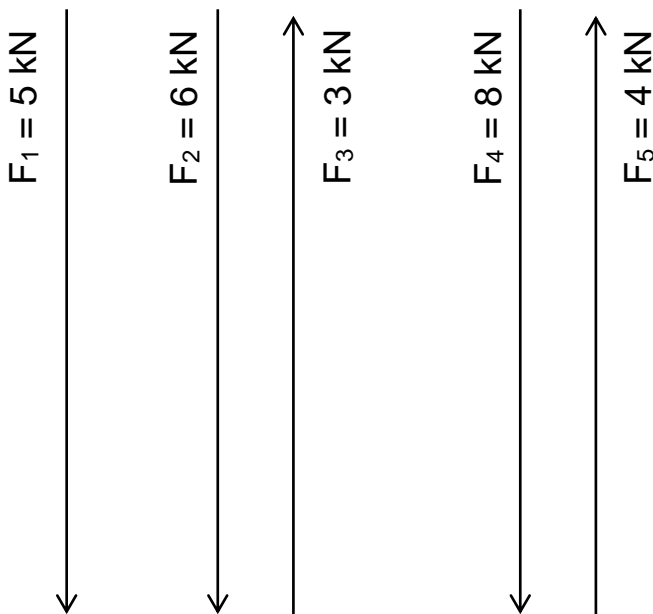
Všimněme si, že síla F_1 má nulové rameno. Protože prochází zvoleným středem otáčení, nevyvozuje vůči středu otáčení žádný moment. V dalším výpočtu již sílu F_1 vynecháme. Ve výpočtech momentů není nutné zahrnovat sílu, která prochází středem otáčení. Rameno síly měříme vždy od středu otáčení (značený o) po danou sílu. Pokud tedy chceme znát rameno síly F_4 , musíme sečíst všechny kóty mezi silou a středem otáčení. Tj. rameno síly F_4 se rovná součtu $2+1+3=6$.

$$p_v = \frac{F_2 \cdot 2 - F_3 \cdot 3 + F_4 \cdot 6 - F_5 \cdot 7}{12} \rightarrow$$

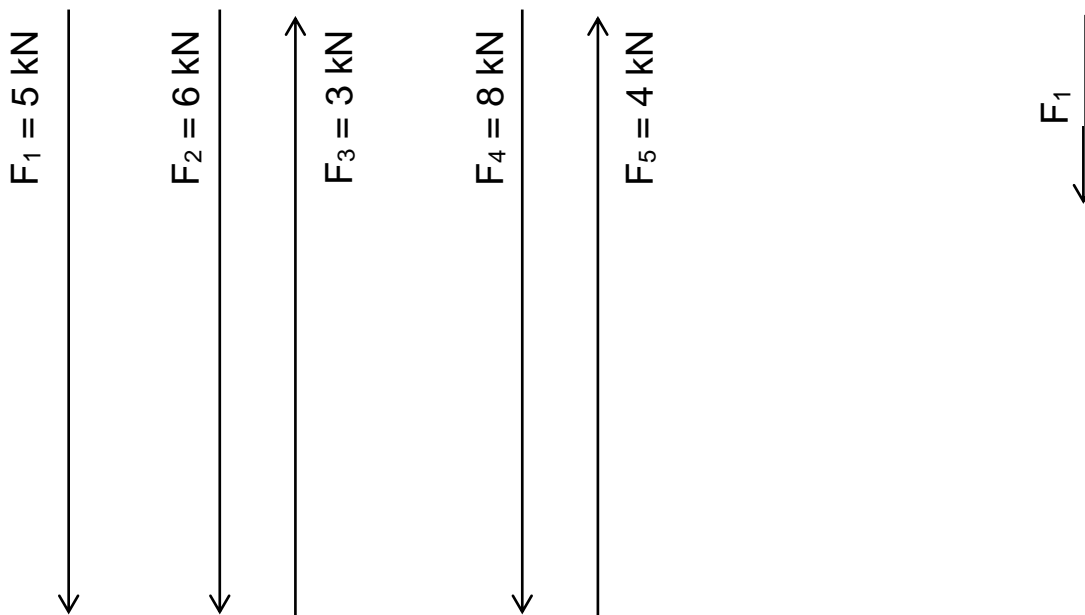
$$p_v = \frac{6 \cdot 2 - 3 \cdot 3 + 8 \cdot 6 - 4 \cdot 7}{12} = 1,917 \text{ m}$$

Grafické řešení:

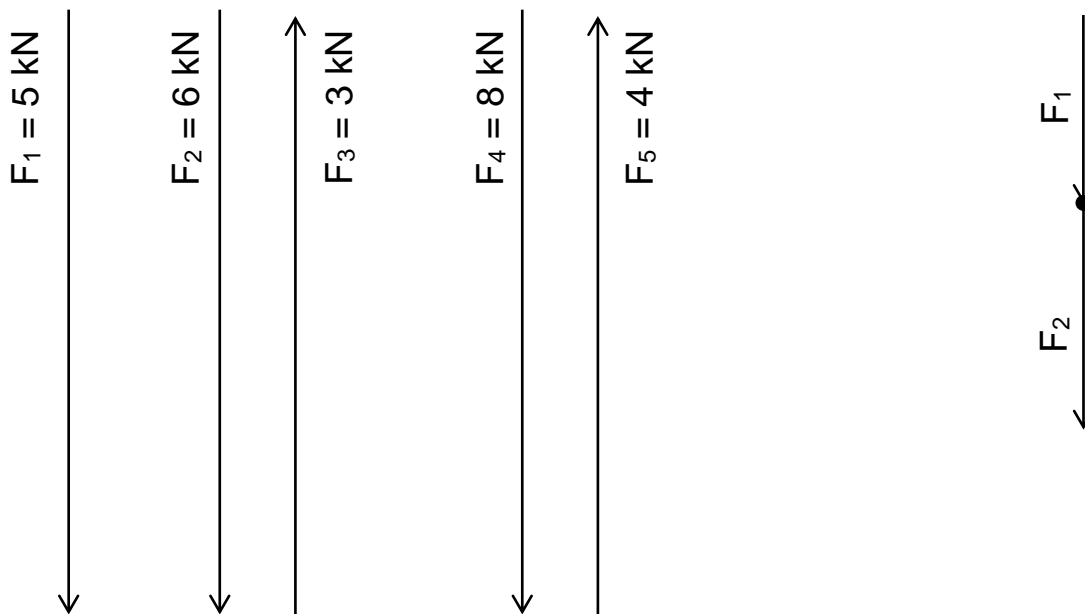
1. Narýsujeme si zadání příkladu přesně a v měřítku vzdálenosti sil. Délka pa-prsků sil není důležitá. Narýsujeme je (paprsky) raději delší. Důležitá je pouze vzájemná vzdálenost jednotlivých sil.

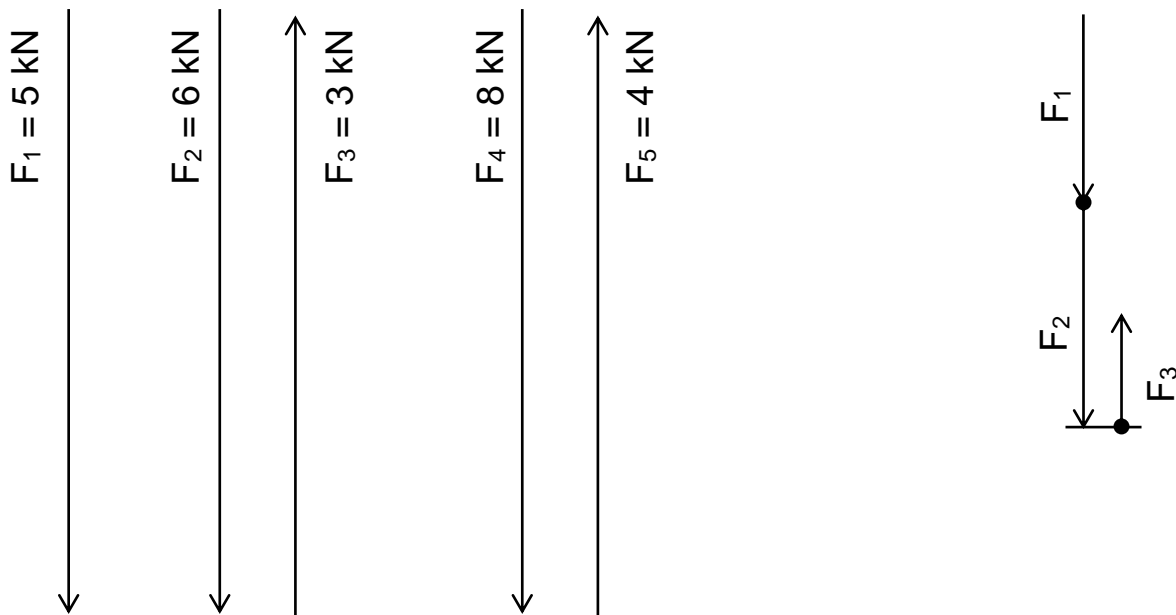
2. Nyní sestavíme složkovou čáru výslednice. Jako první narýsujeme paprsek síly F_1 . Tentokrát musíme délku paprsku narýsovat přesně v měřítku. Postup sestavení složkové čáry je stejný, jako u soustavy sil na společném paprsku.

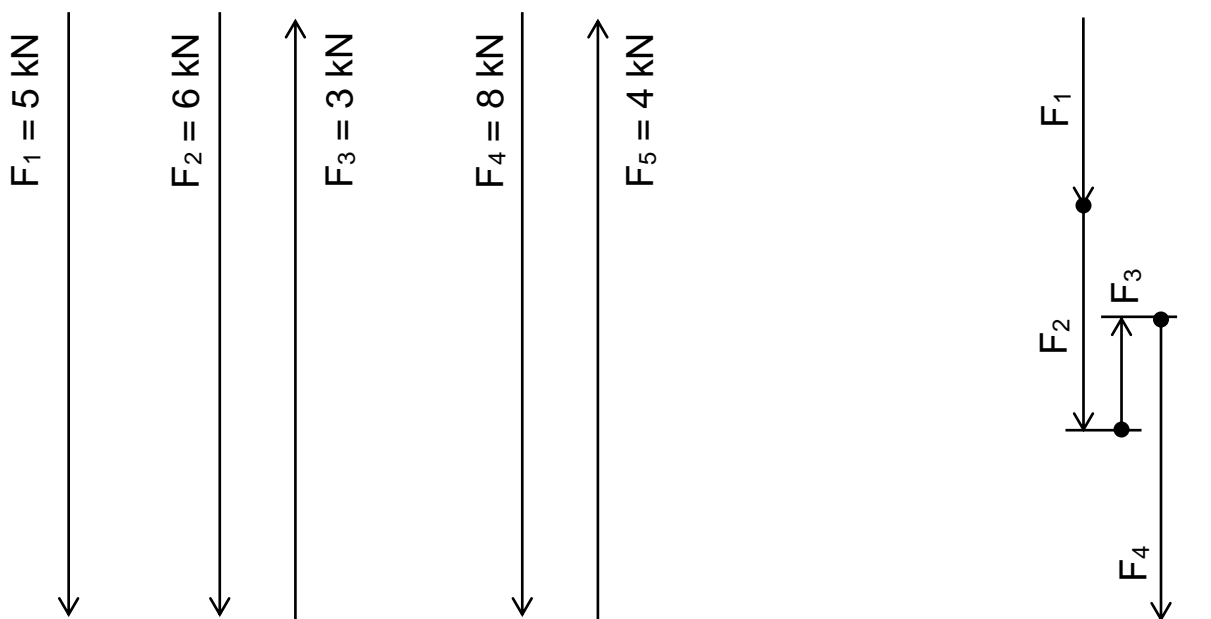
3. Dále narýsujeme paprsek síly F_2 . Jeho začátek umístíme do koncového bodu síly F_1 . Opět musí být délka paprsku v měřítku.

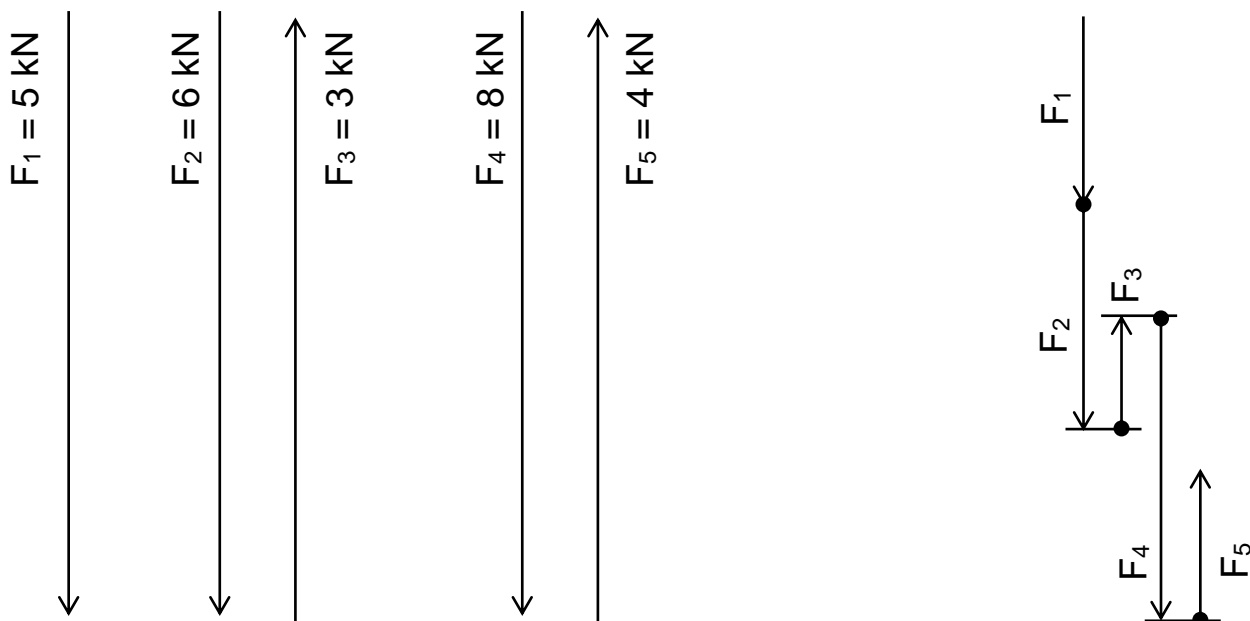
4. Dále narýsujeme paprsek síly F_3 . Jeho začátek umístíme do koncového bodu síly F_2 . Opět musí být délka paprsku v měřítku.

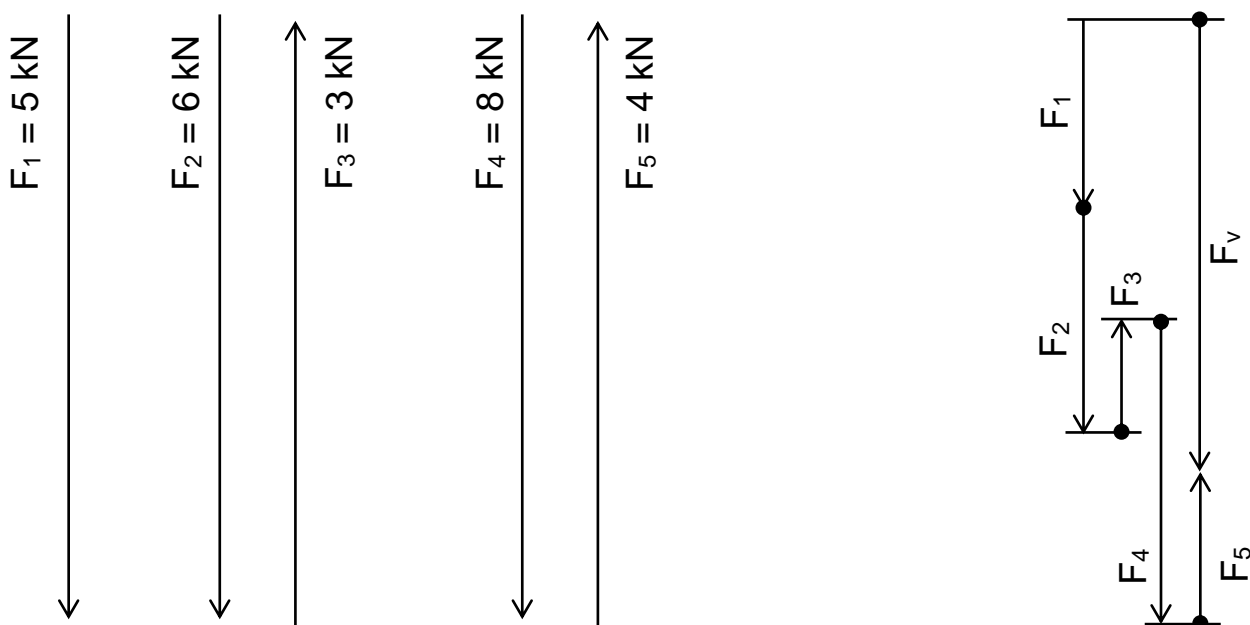
5. Dále narýsujeme paprsek síly F_4 . Jeho začátek umístíme do koncového bodu síly F_3 . Opět musí být délka paprsku v měřítku.

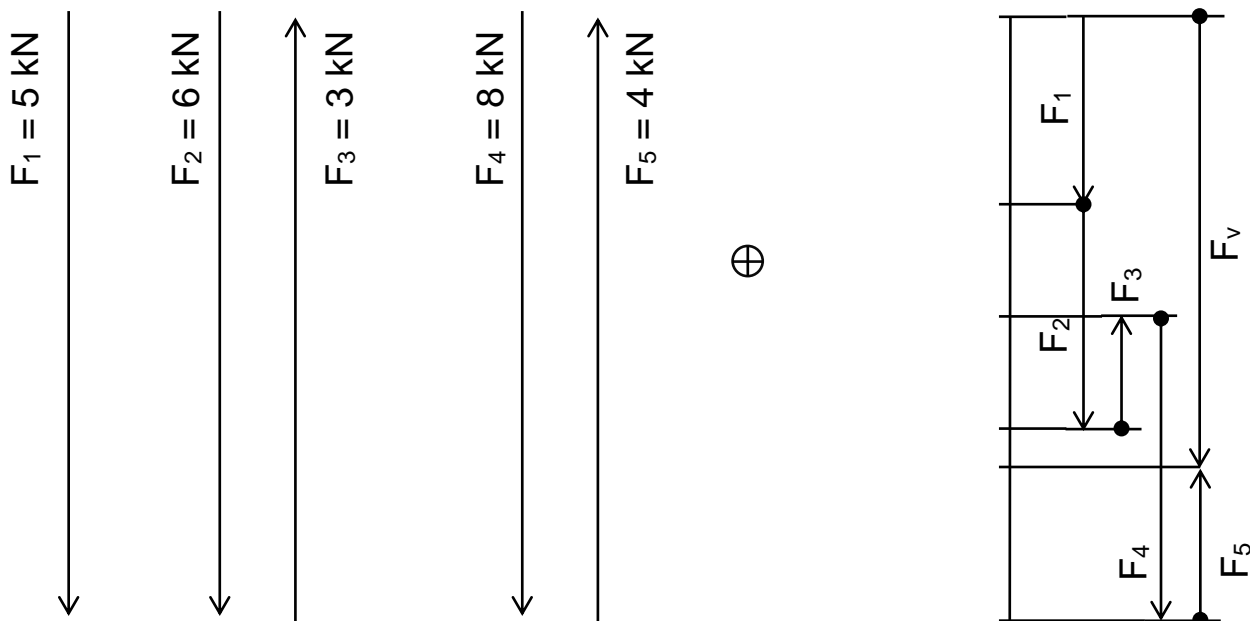
6. Dále narýsujeme paprsek síly F_5 . Jeho začátek umístíme do koncového bodu síly F_4 . Opět musí být délka paprsku v měřítku.

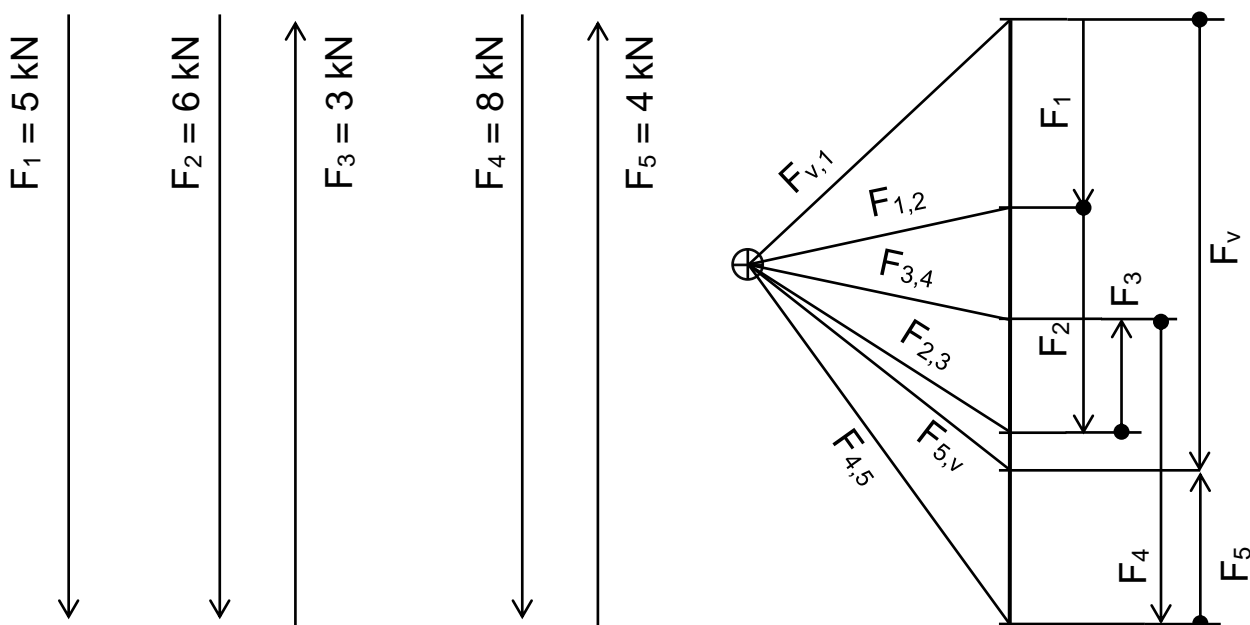
7. Uzavřeme složkovou čáru výslednicí. Její počátek je na počátku síly F_1 a konec v koncovém bodu síly F_5 . Pokud změříme její délku, zjistíme velikost 12 kN . Přesnost výsledku závisí na přesnosti rýsování.

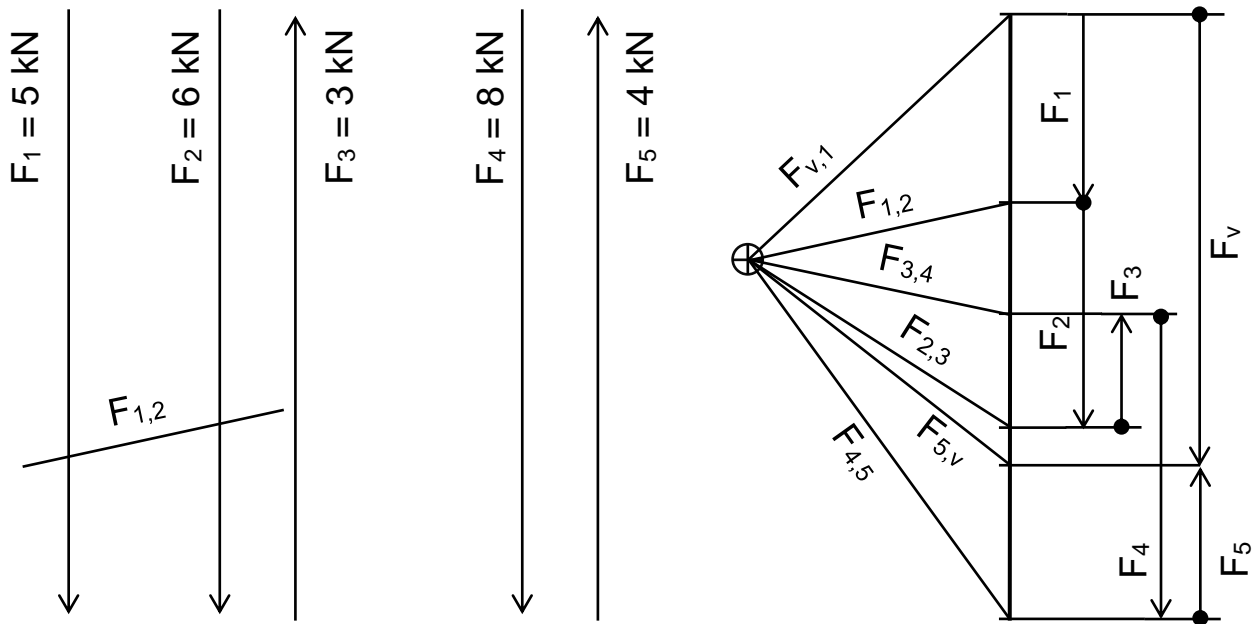
8. Zvolíme bod, ze kterého budou vycházet určovací paprsky. Zároveň si konce a začátky všech sil přeneseme na souvislou svislou čáru.

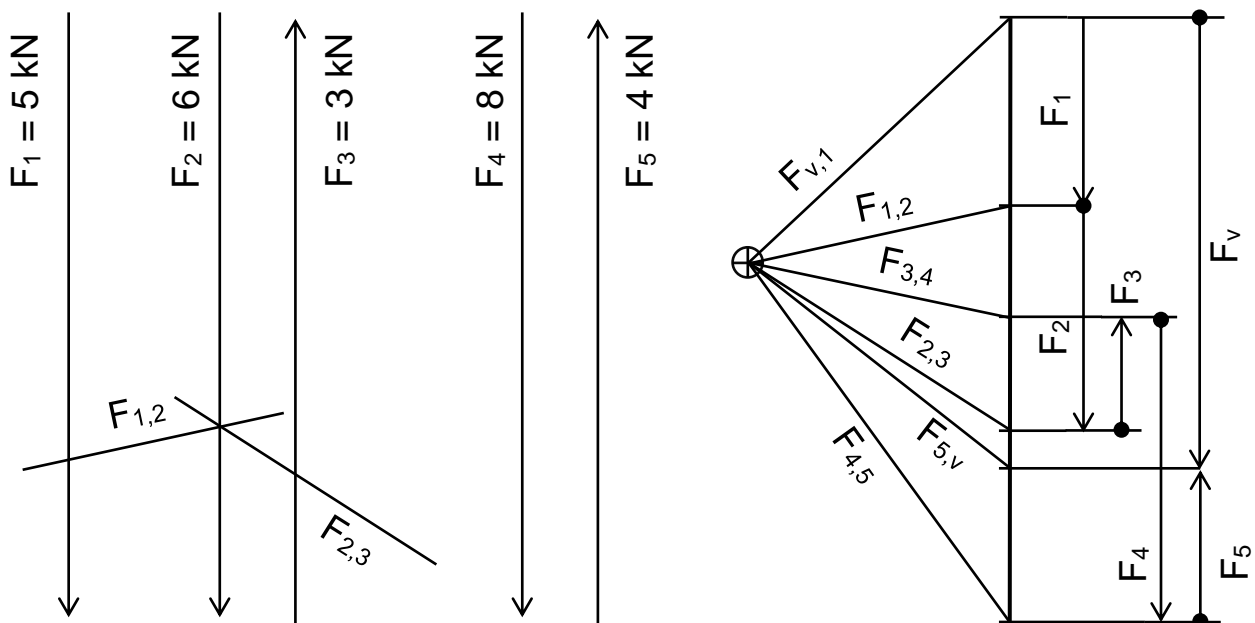
9. Zvolený bod propojíme se všemi body na svislici pomocí určovacích paprsků. Vše řádně popíšeme. Čísla v označení sil značí číslo síly, která v bodě začíná/končí.

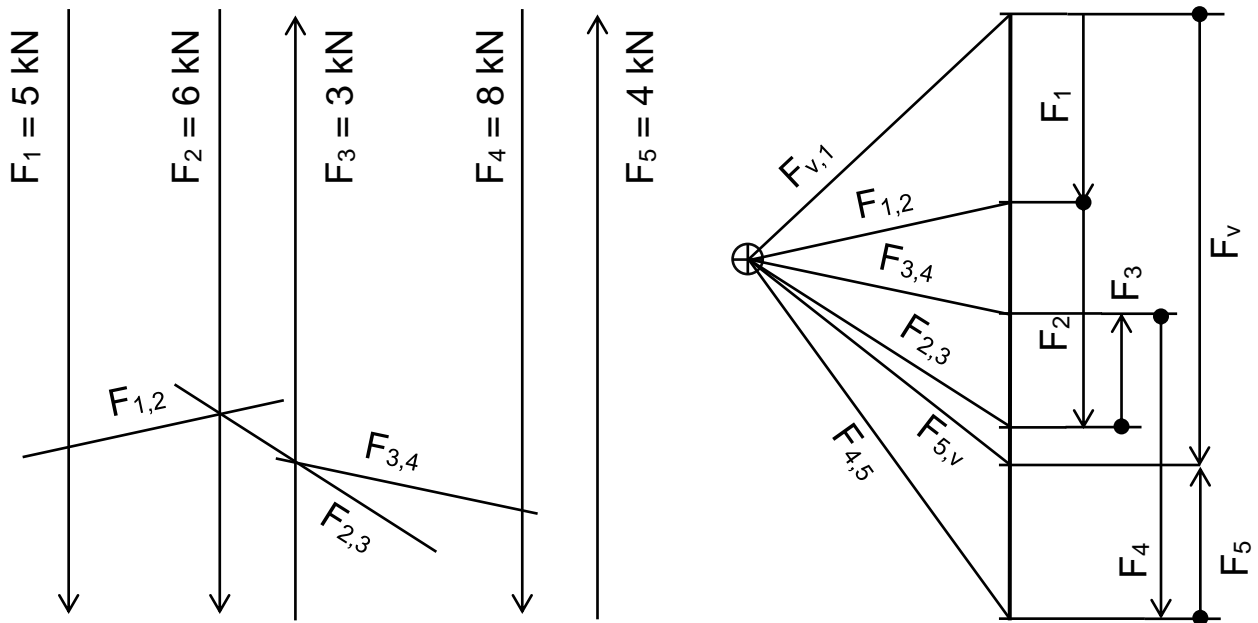
10. Libovolný určovací paprsek přeneseme na příslušnou sílu. Začneme paprskem $F_{1,2}$. Určovací paprsek musí mít stejný sklon a musí protínat síly, které určuje (F_1 a F_2).

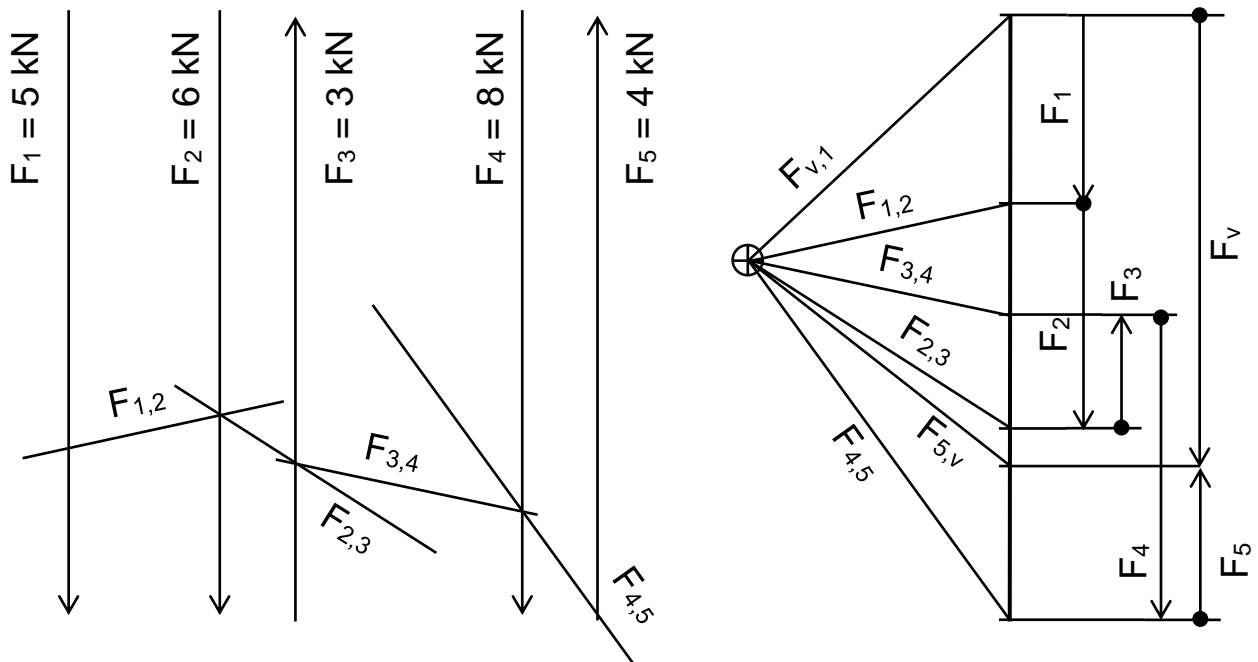
11. Určovací paprsek $F_{2,3}$ přeneseme na příslušnou sílu. Určovací paprsek musí mít stejný sklon a musí protínat průsečík síly F_2 a paprsku $F_{1,2}$.

12. Určovací paprsek $F_{3,4}$ přeneseme na příslušnou sílu. Určovací paprsek musí mít stejný sklon a musí protínat průsečík síly F_3 a paprsku $F_{2,3}$.

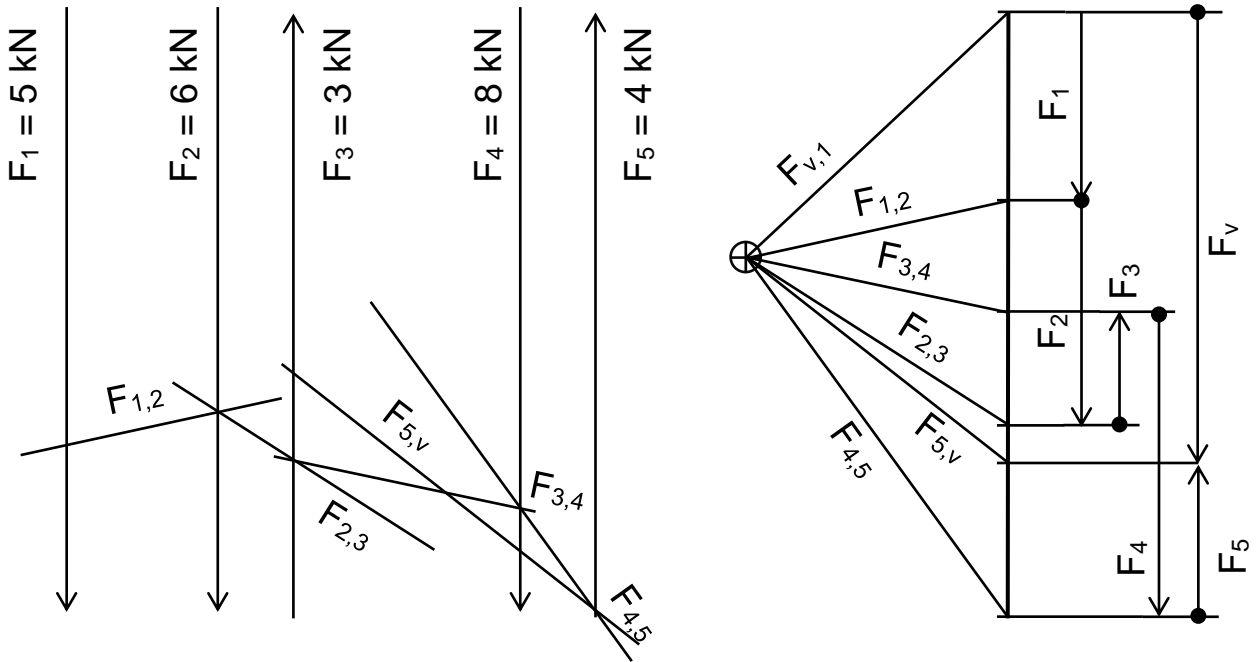

13. Určovací paprsek $F_{4,5}$ přeneseme na příslušnou sílu. Určovací paprsek musí mít stejný sklon a musí protínat průsečík síly F_4 a paprsku $F_{3,4}$.

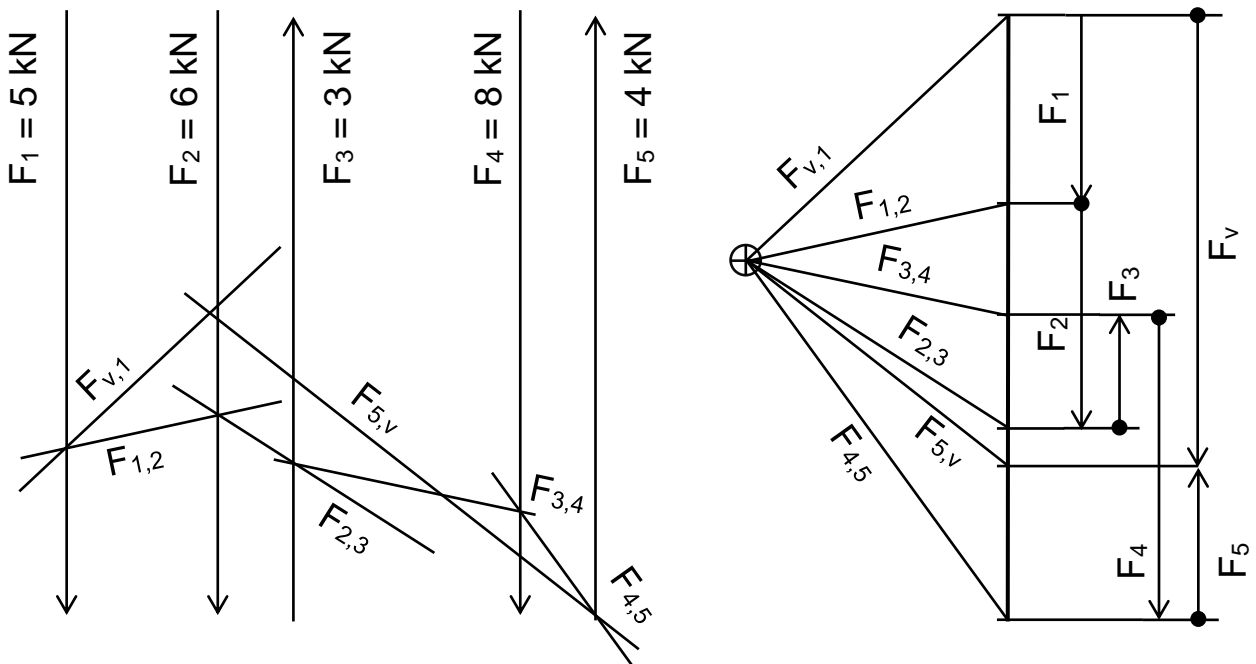

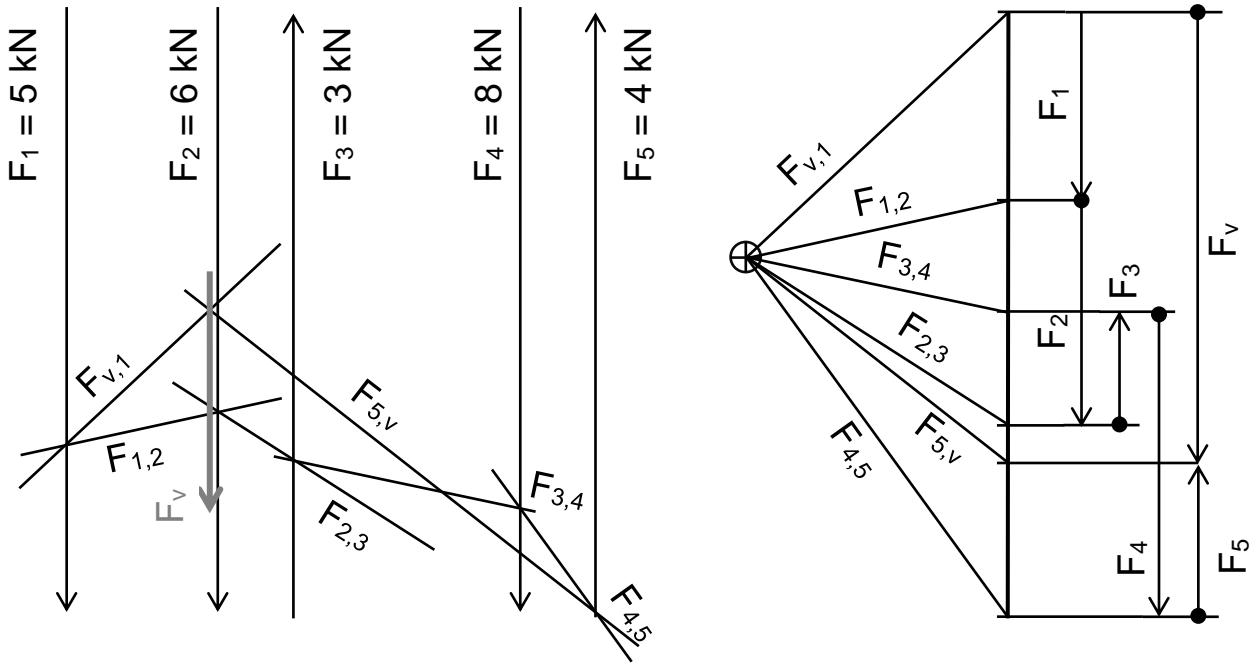
14. Určovací paprsek $F_{5,v}$ přeneseme na příslušnou sílu. Určovací paprsek musí mít stejný sklon a musí protínat průsečík síly F_5 a paprsku $F_{4,5}$.

15. Určovací paprsek $F_{v,1}$ přeneseme na příslušnou sílu. Určovací paprsek musí mít stejný sklon a musí protínat průsečík síly F_1 a paprsku $F_{1,2}$.

16. Průsečíkem určovacích paprsků $F_{v,1}$ a $F_{5,v}$ proložíme výslednici. Ta je tvořena svislým paprskem směřujícím dolů.

Máme hotovo!!!